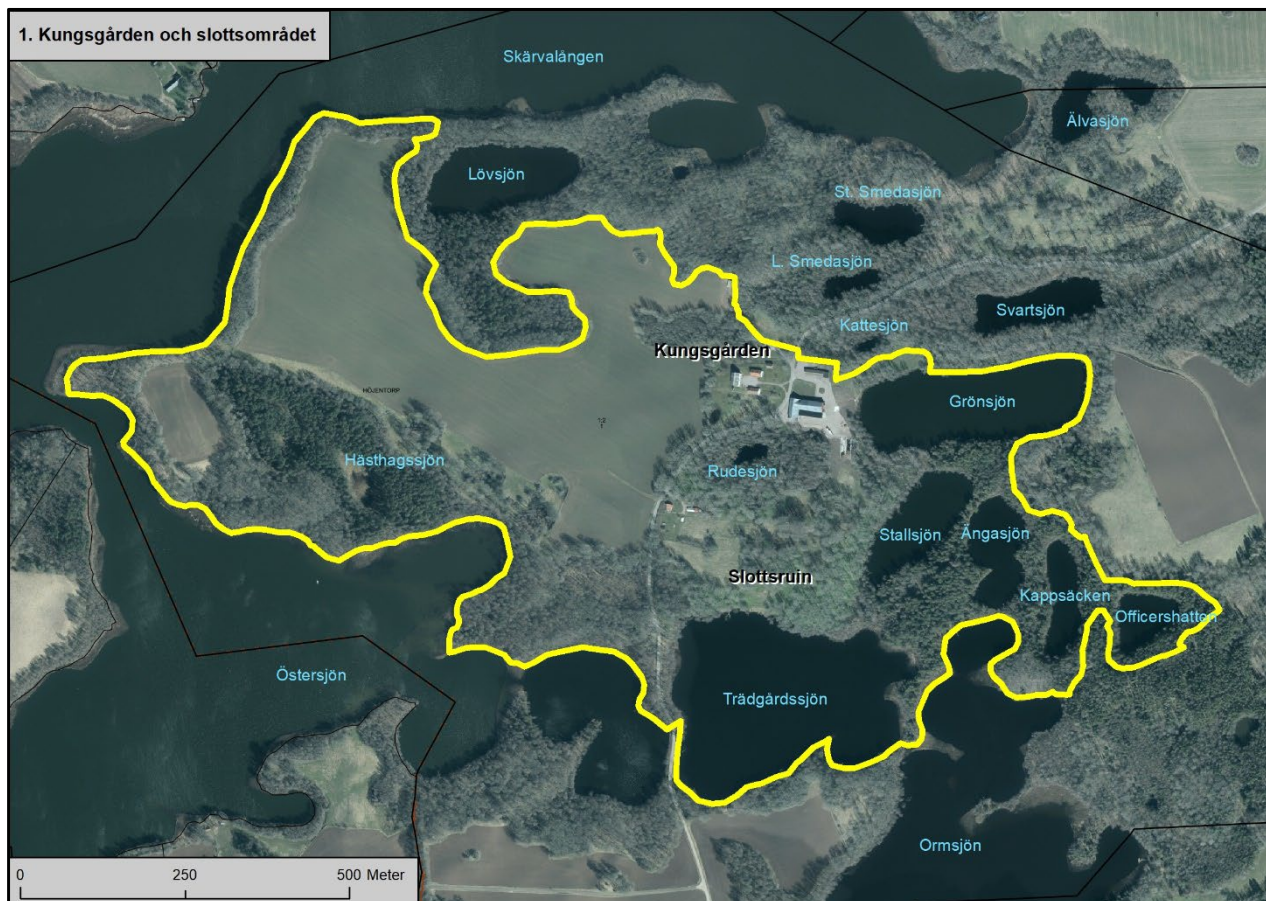

Storskötselområde 1: Kungsgården och slottsområdet

Beskrivning

Storskötselområdet består av det gamla slottsområdet med kungsgården och dess närområde. I väster domineras landskapet av åkermark som redan på 1600-talet var knuten till och uppodlad av kungsgården. Än idag har den ungefär samma utbredning som på 1722-års karta. På denna karta återfinns åkermarken i tre gårdar: Tranåsa-, Mellan- och Tyslandsgärdet. Indelningen avspeglar tresädesystemet, vilket var det vanligaste odlingsystemet vid den här tiden. Dagens brukningsväg från sydost löper idag i samma sträckning som hägnaden mellan före detta Tranåsa- och Mellangärdet.

Marken mellan åkrarna och Östersjön utgjordes under 1600 och 1700-talet av betesmarker. Delar av området betas fortfarande men nu växer här barrskog samt yngre ädellöv- och triviallövsskogar som hunnit utveckla höga naturvärden.

Området strax sydväst om slottsanläggningen kallas limugnsbacken och har fått sitt namn efter kalkbränning (lim=kalk). Troligen brändes här huvuddelen av den kalk som användes vid Magnus Gabriel De la Gardies slottsbygge i mitten av 1600-talet.

Området allra närmast slottet, kring Rudesjön och marken mellan sjöarna Stall- och Ängasjön, Kappsäcken och Officershatten var sannolikt hårt stubbskottsbrukad under 1700-talet och helt trädfrött långt in på 1800-talet. Tillsammans med betesdriften gjorde detta att landskapet i storskötselområdet i allmänhet var mycket öppnare än dagens landskap, åtminstone en bit in på 1900-talet.

I området finns många välbevarade kulturhistoriska lämningar (se karta bilaga 3d), utöver själva slottsruinen bland annat ett stenbord varvid Karl XI enligt traditionen ska ha signerat västgötadelen av indelningsverket. Slottsområdet och limugnsbacken är sannolikt det mest besökta området i reservatet och en naturlig och central punkt för områdets friluftsliv och kulturmiljövården. Mot bakgrund av detta är skötselplanen inriktad på att ge de kulturhistoriska värdena extra hög prioritet i detta område samtidigt som naturvärdena i största möjliga mån bevaras.

Skötselomr.	Areal (ha)	Beskrivning
1.1 (a-m)	10,0	Slottsområde – med prydlig och parkliknande karaktär
1.2	1,5	Öppen naturbetesmark – årligt bete
1.3 (a-d)	1,9	Kultiverade betesmarker – årligt bete
1.4 (a-b)	23,0	Åkermark
1.5 (a-c)	0,6	Fuktäng - restaurering och årligt bete
1.6 (a-d)	5,8	Ädellövskog – manuell röjning av nyetablerad gran vart 10:e år
1.7 (a-c)	3,5	Lövsumpskog – manuell röjning av nyetablerad gran vart 10:e år
1.8 (a-b)	10,2	Barrskog – fri utveckling
1.9 (a-b)	3,2	Strandskog – manuell röjning av nyetablerad gran vart 10:e år
1.10	0,3	Siktröjningar

Skötselområde 1.1(a-m) – Slottsområde-med prydlig och parkliknande karaktär

Beskrivning

Skötselområdet består av Höjentorps slottsruin och dess närområde.

Bevarandemål

Målet för hela skötselområdet 1.1(a-m) är att besökare ska kunna uppleva och se slottsruinen med sina forna strukturer i en historisk kontext. Detta innebär att själva slottsruinen med alla sina terrasser med mera ska var väl synlig i terrängen samtidigt som närområdet präglas av en öppen, prydlig och slottsparkliknande karaktär. Det ska inte finnas några träd som riskerar att skada viktiga slottstrukturer som till exempel terrasserna. Död ved bör endast finnas i en begränsad omfattning och då bestå av grövre ”snygga” lågor som gärna ligger solexponerat. När besökarna befinner sig i område 1.1a ska de uppleva en god kontakt med Trädgårdssjön och Stallsjön.

Foto från delområde 1.1a, som visar en lämplig målbild för skötselområdets trädklädda och betade miljöer. Här syns en lämplig täckningsgrad hos trädskiktet och karaktären är ”prydlig och slottsparkliknande”.

1.1a - slottsruinens trädklädda delar

Delområdet uppe på själva slottsruinen hyser idag ett glest uppvuxet trädsikt. Träden växer så glest att områdets karaktär är mer av öppen än sluten mark. Därav framträder slottsruinen väl i området och blir det dominerande intrycket.

Engångsåtgärder

Vid områdets västra kant växer fem träd längs en terrasskant (se bild). Dessa bör avverkas. Den döda veden transporteras bort ifrån slottsområdet.

Underhållsåtgärder

Årligt bete, alternativt slåtter i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Det är viktigt att hålla vegetationen kortsnaggad hela tiden genom ett intensivt betetryck så att ruinen framträder tydligt i terrängen. Betet bör i första hand ske med får för att minimera trampskador med mera på ruinen.

Tre av de fem träden i väster som växer på en terrasskant och därför bör tas bort.

1.1b – utglesning av betad ädellövhave närmast slottsruinen

Trädklädd betad mark med medelålders samt äldre och grova ädellövträd. Trädsiktet är tämligen tätt och markfloran är lundartad. I den sydöstra delen av området, mot Trädgårdssjön, växer en del al och här är trädsiktet som tätast (se bild). Här växer också fem träd uppe på en av slottets terrasser som riskerar att skada ruinen.

Engångsåtgärder

Hela området ska glesas ut på träd så att trädsiktet får samma krontäckning som i 1.1a. Man bör prioritera att lämna kvar grova och vitala träd samt några enstaka efterträdare till dessa. Större delen av de avverkade träden samt övrig död ved transporteras bort från slottsområdet. Endast enstaka grova lågor lämnas kvar. Det är viktigt att området blir så pass glest att besökarna uppfattar en kontakt mellan Stallsjön och slottsruinen. Det tätare området i sydost ska i princip avverkas helt inklusive de träd som växer på slottsterassen så att Trädgårdssjön framträder tydligt hela vägen fram till skötselområde 1.8a. Endast något enstaka träd kan lämnas här. Den hassel och det träd som växer vid grinden i norr (se bild) avverkas så att besökarna får intrycket av en ”öppnare” entré från spången i norr. Grinden och stängslet kan med fördel flyttas upp till gränsen till område 1.1k så att vallen fram till spången kan röjas och betas.

Bild tagen från ruinen mot sydost. I princip alla träd på bilden bör avverkas så att Trädgårdssjön framträder tydligt sydost om ruinen.

Bild från platsen där det gamla stallet låg, nere vid Stallsjön. Härifrån bör man eftersträva sikt ända upp till slottsruinen.

Underhållsätgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Det är viktigt med ett intensivt betestryck under hela vegetationsperioden så att ruinen framträder tydligt i terrängen. Betet bör i första hand ske med får för att minimera trampskador med mera på ruinen. Ev. behöver betet kompletteras med manuell röjning av uppkommen sly. Döda träd och grenar bör städas bort regelbundet.

1.1c & 1.1d - slottsruinens trädfrida delar

Öppna betade marker i anslutning till och på slottsruinen.

Engångsätgärder

Alla träd och buskar i strandkanten mot Trädgårdssjön röjs och avverkas i syfte att synliggöra slottsruinen ordentligt från Kungsbron. Allt röjt och avverkat material ska transporteras bort från slottsområdet.

Underhållsätgärder

Årligt bete, alternativt slåtter i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Det är viktigt att hålla vegetationen kortsnaggad hela tiden genom ett intensivt betestryck så att ruinen framträder tydligt i terrängen. Betet bör i första hand ske med får för att minimera trampskador med mera på ruinen. Trapporna ner till jordkällaren och terrassen vid Trädgårdssjön ska hållas fria från jord (som gärna trillar ner från kanterna) så att skador och slitage begränsas.

1.1e - restaurering av ädellövhaage vid slottsruinen

Ett "halvöppet" område med ett trädskikt bestående av olika ädellövträd samt alar närmast Trädgårdssjön. Området betas inte idag. Detta område utgör idag "entrén" till slottsområdet för de flesta av besökarna när dom vandrar från parkeringen i väster. Därför bör området skötas så att det får samma karaktär som 1.1a.

Engångsätgärder

Hela området ska glesas ut på träd så att trädskiktet får samma täthet som i 1.1a. Alarna närmast trädgårdssjön avverkas. Man bör prioritera att lämna kvar grova och vitala träd samt några enstaka efterträdare till dessa. Större delen av de avverkade träden samt övrig död ved transporteras bort från slottsområdet. Endast enstaka grova lågor lämnas kvar. Därefter bör området stänglas in och betesdrift återupptas. Det är positivt om området blir så glest att besökarna till slottsruinen får en bättre kontakt med Trädgårdssjön ända fram mot vägen i väster.

Underhållsätgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Området kan gärna sambetas med 1.1a-d. Det är positivt med ett hårt betestryck under hela vegetationsperioden så att en prydlig och slottsparkliknande karaktär erhålls. Om sambete med 1.1a-d sker bör betet i första hand ske med får för att minimera trampskador med mera på ruinen. Döda träd och grenar bör städas bort regelbundet.

Hassel och träd i omr. 1.1b som bör avverkas.

1.1f - lövsumpskog som kan ingå i beteshage

Ett litet klubbalkärr med inslag av björk. Man bör eftersträva ett så naturligt skogsbestånd som möjligt gärna med en viss betespåverkan. Även detta område bör dock uppfattas som ”prydligt” och sammanhängande med den övriga slottsparkmiljön. Därav bör inslaget av död ved vara litet.

Engångsåtgärder

Större delen av den döda veden fraktas bort från slottsområdet. Området kan därefter ingå i den nyetablerade betesfällan i samband med restaureringen av område 1.1e.

Underhållsåtgärder

Döda träd och grenar bör städas bort och transporteras ut ur slottsområdet regelbundet. Om området inkluderas i betesfälla ska det betas extensivt.

1.1g - åkermark som betas eller brukas ålderdomligt

Liten före detta åkermark i anslutning till slottsruinen som idag betas. Marken kan fortsätta betas men ett alternativ till betesdrift kan vara en extensivt brukad åkermark med rikligt förekommande åkerogräs i syfte att åskådliggöra äldre tiders åkermarker för områdets besökare. Här kan man odla gamla sädeslag och det bör finnas hotade åkerogräs, som till exempel klätt, korndådra, riddarsporre, råglosta, sanddådra eller sminkrot med flera.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Alternativt sköts marken som åkermark enligt äldre brukandemetoder där man bland annat kan så in åkerogräs med mera.

1.1h - åkerholme med hamlade träd

Skötselområdet består av en åkerholme samt en anslutande mindre stig. På åkerholmen står det stenbord vid vilket Karl XI enligt traditionen ska ha signerat västgötadelen av indelningsverket. Stigen och åkerholmen omges av hamlade träd (se bild).

Engångsåtgärder

Initial hamling av samtliga träd.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Återkommande hamling av samtliga träd vid behov.

Stigen och åkerholmen kantas av hårt hamlade träd. Dessa ska hamlas även fortsättningsvis.

1.1i - lövsumpskog runt Rudesjön

Detta område är ett klubbalkärr runt den numera i princip igenvuxna Rudesjön. Enstaka alar är grova och gamla. Trädskiktet har också stort inslag av björk. Genom detta område löper en bred spång i samma sträckning som den tidigare stora slottsentrén.

Engångsåtgärder

En ca. 5m bred remsa närmast vägen i väster kan röjas och avverkas på träd i syfte att underlätta passage för betesdjur från Höjentorps ladugård till delområde 1.1b. Gamla grova ädellövträd ska dock sparas. Träd som växer nära eller har grenar som sträcker sig ut över spången kan avverkas så att en mer öppnare känsla skapas längs med spången.

Underhållsåtgärder

Området kan ingå i betesfälla och således betas extensivt. Om ett område närmast vägen röjs och avverkas ska uppväxande sly regelbundet röjas bort.

Manuell röjning av nyetablerade granplantor förslagsvis vart 10:e år, i övrigt lämnas området i huvudsak utan skötselåtgärder.

1.1j - restaurering av blandlövhage

Relativt ung björk och alskog uppkommen efter att hävden har övergivits. Här är marken något torrare än i 1.1i. Spritt i beståndet växer enstaka ekar och andra ädellövträd samt tallar och fågelbär. Fortfarande märks en viss hävdprägel. Trädskiktet är bitvis tätt, främst på grund av uppväxande unga och klena stammar.

Engångsåtgärder

Området ska glesas ut på träd så att trädskiktet får en glesare struktur. Tätheten kan dock vara något högre än i 1.1a. Ekarna samt de äldre och grövre ädellövträden sparas liksom några enstaka efterträdare till dessa. Större delen av de avverkade träden samt övrig död ved transporteras bort. Endast enstaka lågor lämnas kvar. Efter utglesning stängslas området in och bete återinförs.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Området kan sambetas med 1.1i samt 1.1k. I detta delområde kan andelen kvarlämnade döda träd vara högre än till exempel 1.1b.

1.1k - kultiverad betesmark

Öppen före detta åkermark som nu betas. Floran karaktäriseras av näringsrika förhållanden och hyser inga högre naturvärden.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Sambete med 1.1b bör undvikas!

1.11 - stubbskottsbruk

Klibbalstrandskog med bitvis grova och gamla klibbalar som bär spår av stubbskottsbruk. Här finns ett rikligt inslag av ask som till stora delar är döda eller döende och har blåst ner.

Bevarandemål

Området ska skötas i form av stubbskottsbruk i syfte att ge områdets besökare en inblick i hur landskapet såg ut när stubbskottsbruket var som intensivast på 1700-talet. Målet är också att synliggöra Stallsjön bättre från slottsruinen.

Engångsåtgärder

Skogen ska avverkas och stubbskottsbruk återinföras. Detta innebär att man initialt avverkar samtliga träd i området. Kapningen av träd ska ske på ett sådant sätt att det finns bra förutsättningar för stubbskottsbildning. De träd som inte går att ta med maskin får avverkas manuellt. Så mycket avverkat virke som möjligt, liksom redan befintlig död ved, transporteras bort från slottsområdet. Området kan därefter ingå i betesfålla.

Alskogen i 1.11 avverkas och brukas därefter som stubbskottsskog.

Underhållsåtgärder

Området ska skötas som stubbskottsskog. Detta innebär att området ska skördas återkommande vart 10:e år, gärna oftare för att bibehålla sikten mot Stallsjön. Huggningen bör ske på senvintern/förvåren. För att inte stubbarna ska dränkas av vatten på vintern bör man kapa dem ca. 15 cm ovan markytan. Det är viktigt att få en jämn snittyta och att snedhugga stubben. Detta för att gynna återväxt och förhindra röta samt för att inte förna ska bli liggande på stubben. Allt avverkat material ska transporteras bort från slottsområdet. Området kan betas regelbundet.

1.1m - utsiktsröjningar

Smal remsa mellan vägen och Trädgårdssjön. Trädskiktet är glest och består främst av ask och al. Slyartad vegetation har vuxit upp längs med strandkanten. Målet är att bibehålla en god sikt från vägen ut mot Trädgårdssjön.

Engångsåtgärder

Initial röjning av all uppkommen lövsly. Området bör i första hand stängslas in och betesdriften återupptas.

Underhållsåtgärder

Området bör i första hand betas och kan då sambetas med 1.1e. Om bete är praktiskt svårt att genomföra ska området istället röjas på all uppkommen lövsly vart 5:e år.

Buskarna mellan Trädgårdssjön och vägen röjs bort återkommande så att utsikten mot sjön bibehålls.

Skötselområde 1.2 – öppen naturbetesmark

Beskrivning

Skötselområdet är en smal och relativt öppen välhävdad betesmark mellan högre belägen åkermark och skog (se bild). Här dominerar gräsartad vegetation med bitvis flora som vittnar om hävdkontinuitet. På flera håll finns blommande buskar, ibland gamla sådana.

Bevarandemål

Öppen välbetad betesmark med inslag av vidkroniga ädellövträd. Markfloran ska vara gräsartad, gärna av torrängstyp, och karaktäriseras av hävdkontinuitet och näringsfattiga förhållanden. Sly- och buskvegetation ska inte förekomma annat än i form av spridda välutvecklade blommande buskar.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Betet bör företrädesvis ske med nötdjur eller får. Om markerna betas av hästar ska man vidta åtgärder som säkerställer att värdefulla träd inte skadas av hästarnas barknag med mera. Död ved som försvårar betesdriften får flyttas inom skötselområdet.

Skötselområde 1.2.

Skötselområde 1.3(a-d) – kultiverade betesmarker

Beskrivning

Öppna marker som tidigare utgjort åker men som nu betas. Floran karaktäriseras av näringsrika förhållanden och hyser inga högre naturvärden.

Bevarandemål

Öppna välhävdade betesmarker. Slyvegetation eller annan vegetation som vittnar om svag hävd ska inte förekomma. Det är positivt om floran på sikt får mer karaktär av hävdkontinuitet och näringsfattigare förhållanden.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Årligt bete (ev. i kombination med återkommande röjningar) i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken. Delområde 1.3b bör inte sambetas med skötselområdet 1.2!

Delområde 1.3b.

Skötselområde 1.4(a-b) – åkermark

Beskrivning

Området utgörs av en större brukad enhet som historiskt brukats med tresädesbruk samt en mindre åkermark i sydväst.

Bevarandemål

Marken bör i första hand skötas som åkermark men kan också betas. Vid eventuellt bete är det dock viktigt att ytan inte sambetas med annat markslag. Detta för att motverka näringstransport till andra markslag vars naturvärden ofta blir negativt påverkade av detta. Vid bete ska målet vara detsamma som i 1.3.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Åkerbruk alternativt årligt bete. Vid bete ska betetrycket vara i sådan omfattning att slyvegetation inte etableras och att ingen förna ansamlas på marken.

Skötselområde 1.5(a-c) – restaurering av öppna fuktängar

Beskrivning

Små fuktiga partier som ingår i större betesfälla. Dessa områden har ett trädskikt främst bestående av höga men smala björkar samt någon al. Här finns också ett tämligen rikt sly- och buskuppdrag.

Bevarandemål

Välhävda och helt öppna fuktängar utan sly- och buskvegetation.

Engångsåtgärder

Initial avverkning av samtliga träd och buskar i fuktängarna. En stor hassel kan sparas i 1.5a.

Albården närmast Östersjön i 1.5a glesas ut så att god solinstrålning på fältskiktet uppnås liksom god sjökontakt för vandrare. Endast träd med diameter >20 cm i brösthöjd sparas.

Underhållsåtgärder

Årligt bete i sådan omfattning att ingen förna ansamlas på marken. Vid behov kompletteras betet med manuella röjningar av stubbskott och annan slyvegetation. Sannolikt behöver man röja sly och stubbskott återkommande med täta mellanrum i början efter den initiala röjningsinsatsen. Förhoppningsvis minskar behovet sedan över tid.

Bakom eken syns den idag igenvuxna fuktängen i 1.5a. Hasseln längs till höger sparas. Övriga träd och buskar röjs bort.

Albården mot Östersjön i 1.5a ska glesas ut. Endast träd med diameter >20 cm i brösthöjd sparas.

Skötselområde 1.6(a-d) – ädellövskog

Beskrivning

Ädellövskog uppkommen efter att hävden har övergivits. Trädskiktet är bitvis tätt, främst på grund av uppväxande unga och klena stammar. Fältskiktet är vanligen av frisk örttyp. Delområde 1.6a hyser ett glesare äldre och mer välutvecklat trädskikt medan trädskiktet i 1.6b och c generellt är yngre och mer jämnåldrigt. Område 1.6d utgörs av en väl framträdande kulle. Här märks spår efter röjningsåtgärder.

Bevarandemål

Naturskogsartade ädellövsogor med väl fungerande naturliga processer och intern dynamik. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat samt rikt på gamla träd och död ved. Markhydrologin ska vara naturlig och inte påverkad negativt av mänskliga aktiviteter. Området ska ha en rik flora och fauna knutna till orörda ädellövlundar. Granen ska endast finnas i mycket begränsad omfattning, dvs det totala inslaget bör inte överstiga 5 %.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Manuell röjning av nyetablerade granplantor förslagsvis vart 10:e år, i övrigt lämnas området i huvudsak utan skötselåtgärder.

Delområde 1.6a.

Delområde 1.6b.

Delområde 1.6d.

Skötselområde 1.7(a-c) - lövsumpskog

Beskrivning

Fuktiga triviallövskogar. Trädskiktet är överlag ungt och klent, men i delområde 1.7a finns bitvis ganska stort antal äldre träd. I 1.7a växer också en del grövre tallar. På några träd finns sockelbildningar. Markfloran varierar från att vara mer starr- och gräsdominerad till mer ris- och mossdominerad. Död ved förekommer i begränsad mängd.

Delområde 1.7a.

Delområde 1.7c.

Bevarandemål

Delområdena ska bestå av naturskogsartade fuktiga lövskogar med väl fungerande naturliga processer och intern dynamik. Det ska finnas gott om gamla träd och död ved och en markhydrologi som inte påverkas negativt av mänskliga aktiviteter. Graninslaget ska vara max 5%. Det ska finnas rikligt med träd med sockelbildning.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Manuell röjning av nyetablerade granplantor förslagsvis vart 10:e år, i övrigt lämnas området i huvudsak utan skötselåtgärder.

Skötselområde 1.8(a-b) - barrskog

Beskrivning

Skötselområdet består av grandominerad barrskog som är på väg att utveckla naturskogs-karaktär.

1.8a är en fuktig granskog som växer mellan och längs med stränderna vid fyra mindre sjöar. Marken har tidigare sannolikt varit hårt utnyttjat av stubbskottsbruk och liknande och varit helt trädfrån fram till slutet på 1800-talet. Dagens granskog visar spår av produktionsåtgärder som stubbar och spår av röjning. Skogen kan bitvis vara planterad.

Delområde 1.8a.

Trädskiktets åldersstruktur och artsammansättning är tämligen enhetligt. Naturvärden har börjat att skapas genom självgallring mm som givit upphov till död ved. Viss mossebildning med inslag av tall finns. Allra närmast sjöarna växer ofta en smal bård av klibbal och här finns också buskar i form av gråvide och brakved med mera. På marken växer bland annat blåbär, pors samt hjortron med mera.

1.8b är ett område av mer eller mindre fuktig skog med gran och tall samt enstaka björkar runt den lilla Hästhagssjön. I nordvästra delen finns en mindre tallmosse med bland annat skvatram i fältskiktet. Som namnet på tjärnen antyder har marken en historik som betesmark. Idag har dock de skogliga naturvärdena utvecklats så mycket att det inte är motiverat att återskapa betesmark här. Här finns bl.a. gott om död ved i olika former och en väl utvecklad intern dynamik som givit trädskiktet en varierad ålders- och artstruktur.

Delområde 1.8b.

Bevarandemål

Naturskogsartade granskogar, gärna med inslag av olika lövträd. Skogen ska ha väl fungerande naturliga processer och intern dynamik. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat samt rikt på gamla träd och död ved. Markhydrologin ska vara naturlig och inte påverkad negativt av mänskliga aktiviteter. Området ska ha en rik flora och fauna knutna till orörda både friska och fuktiga granmiljöer.

Engångsåtgärder

Inga.

Underhållsåtgärder

Området lämnas i huvudsak utan skötselåtgärder.

Skötselområde 1.9(a-b) – strandskog

Beskrivning

Klibbalstrandskogar längs med Skärvalången och Östersjön.

1.9a är en relativt bred och högvuxen albård mellan sjö och åkermark. Här finns rikligt inslag av död ved, bland annat högstubbar med hackspettspår. I kanten mot åkermark växer flera grövre och välutvecklade ädellövträd.

1.9b är en smal klibbalsbård i anslutning till granskogen i 1.8b.

Bevarandemål

Naturskogsartad klibbalstrandskog med väl fungerande ekologiska processer och intern dynamik. Detta innebär bland annat rikligt med död ved i olika former samt ett varierat trädskikt i avseende på ålder. Det ska finnas rikligt med träd med sockelbildning. Det bör finnas en välutvecklad brynmiljö i kanten mot 1.4 enligt vad som beskrivs i avsnitt 3.3 i

I kanten av delområde 1.9a växer flera ädellövträd.

skötselplanens övergripande del så att bland annat ädellövträden har goda förutsättningar att fortleva.

Engångsåtgärder

Initiala röjningar kring ädellövträden i syfte att ställa dem mer fria liksom att skapa en väl fungerande brynmiljö enligt vad som beskrivs i avsnitt 3.3 i skötselplanens övergripande del kan göras om så bedöms nödvändigt.

Underhållsåtgärder

Ädellövträden i 1.9a bör bevakas så att de inte förlorar alltför stort livsutrymme och att brynmiljön inte försämras. I sådant fall bör återkommande röjningar och frihuggningsinsatser genomföras.

Manuell röjning av nyetablerade granplantor förslagsvis vart 10:e år, i övrigt lämnas området i huvudsak utan skötselåtgärder.

Skötselområde 1.10 – siktröjningar

Beskrivning

Smal remsa av klibbalstrandskogar med inslag av ädellövträd mellan Östersjön och den allmänna vägen.

Bevarandemål

Området skall bestå av en gles skog av äldre trädindivider samt potentiella efterträdare och med mycket begränsad slyvegetation däremellan. Det ska vara en god sikt från parkeringsplatsen vid Höjentorps slottsruin och söderut längs med vägen som möjliggör en trafiksäker in- och utfart. Skogen ska också vara så pass gles att Östersjön framträder väl från vägen även under sommartid.

Engångsåtgärder

Initiala röjningar av sly, buskar och mindre träd i syfte att åstadkomma god sikt från parkeringsplatsen och söderut med mera. Enstaka klenare trädindivider kan lämnas i syfte att bli ersättningsträd.

Underhållsåtgärder

Återkommande röjningar av uppväxande sly med mera, minst vart 5:e år i syfte att bibehålla god sikt från parkeringsplatsen och söderut.

Sammanfattning av skötselåtgärder för storskötselområde 1

Tabell. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder.
Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Betesdrift	1.1 – 1.3, 1.5	Årligen	1
Åkerbruk/bete	1.4	Årligen	1
Avverkning av träd som riskerar att skada slottsruinen	1.1a, 1.1.b	Efter beslut	1
Restaurering av hagmark	1.1	Efter beslut	1
Stubbskottsbruk	1.1l	Restaurering efter beslut- därefter återkommande lövtäkt vart 5 - 10 år	1
Siktröjning	1.10	Efter beslut, därefter vid behov	1
Hamling av träd	1.1h	Efter beslut, därefter vid behov	2
Restaurering av fuktäng	1.5	Efter beslut	2
Manuell röjning av nyetablerade granplantor	1.6, 1.7, 1.9	Vart 10:e år	1
Åtgärder för skapande och underhåll av väl fungerande brynmiljöer	1.9	Vid behov	2

- Gräns för naturreservat
- Skötsel**
- Trädklädd betesmark - ädellöv - restaurering
- Barrskog - fri utveckling
- Fukttång - öppen - restaurering
- Kultiverad betesmark/åkermark
- Lövsumpskog - röjning av nyetablerad gran vart 10:e år
- Lövsumpskog - extensivt bete.
- Löväng - hamling
- Naturbetesmark - öppen
- Strandskog - röjning av nyetablerad gran vart 10:e år.
- Stubbskottsbruk - avveckling av skogsmark
- Trädklädd betesmark - ädellöv
- Ädellövskog - röjning av nyetablerad gran vart 10:e år
- Åkermark/bete
- Återkommande siktröjningar

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Illustrationskarta till skötselplan för
Höjentorp-Drottningkullens naturreservat.
Tillhör Länsstyrelsens beslut
datum 2023-02-23, dnr 511-8743-2012

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

